

Datum
2021-08-16

Diarienummer
KS-2021/1660.109

Handläggare
Roger Kilman
Roger.Kilman@huddinge.se

Kommunstyrelsen

SOU 2021:61 Utvisning på grund av brott - ett skärpt regelverk – svar på remiss från Justitiedepartementet

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens beslut

Bifogad skrivelse till kommunstyrelsens förvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 16 augusti 2021, bilaga 1, överlämnas till Justitiedepartementet som Huddinge kommuns yttrande över betänkandet *Utvisning på grund av brott – ett skärpt regelverk (SOU 2021:61)*.

Sammanfattning

Betänkandet *Utvisning på grund av brott – ett skärpt regelverk* har inkommit från Justitiedepartementet för yttrande. Utredningen har haft i uppdrag att göra en översyn av regelverket om utvisning på grund av brott, stärka skyddet mot utvisning för brottsoffer samt se över reglerna om att neka och återkalla uppehållstillstånd på grund av brott.

Utredarens överväganden och förslag inom uppdraget att skärpa reglerna om utvisning på grund av brott består i första hand av:

- omstrukturering av 8 a kap. utlänningslagen (2005:716) där mängden ändringar är så stor att kapitlet föreslås upphävas och ersättas med ett nytt,
- vissa huvuddrag i regleringen behålls,
- utvisning får på samma sätt som i dag ske vid risk för fortsatt brottslighet,
- straffvärdesgränsen sänks till sex månaders fängelse,
- brottets karaktär kan läggas till grund för utvisning,
- domstolen ska särskilt beakta utlänningens etablering i det svenska samhället,
- kravet på synnerliga skäl för utvisning när utlänningen vistats länge i Sverige tas bort,
- förbudet mot att utvisa den som kom till Sverige som barn ersätts med ett kvalificerat krav för utvisning,
- möjligheterna att utvisa en person som omfattas av EES-regelverket kan inte utökas, men vissa regler får en ändrad utformning eller tas bort,
- särskilda förutsättningar för att utvisa den som har ställning som varaktigt bosatt,

HUDDINGE KOMMUN

Postadress
Huddinge kommun
Kommunstyrelsens förvaltning
141 85 Huddinge

Besök
Kommunalvägen 28

Tfn vxl 08-535 300 00

huddinge@huddinge.se
www.huddinge.se

Datum
2021-08-16

Diarienummer
KS-2021/1660.109

- återreseförbudet blir längre,
- återreseförbuden börjar löpa först vid dagen för utresa,
- ökade möjligheter att utvisa den som har gjort sig skyldig till hedersrelaterad brottslighet eller hatbrott,
- en särskild prövningsregel vid hedersrelaterad brottslighet och hatbrott,
- bestämmelsen om utvisningsmen tas bort, och
- effektivare verkställighet.

Utredarens överväganden och förslag inom uppdraget att se över reglerna om att neka och återkalla uppehållstillstånd på grund av brott består i första hand av:

- den allmänna bestämmelsen om nekande av uppehållstillstånd på grund av brott skärps,
- det bör inte införas en allmän regel om återkallande av uppehållstillstånd på grund av brott som en utlänning begått i Sverige,
- det bör inte införas en allmän regel om återkallande av uppehållstillstånd på grund av brott som en utlänning begått utomlands, och
- domstolen ska särskilt beakta utlänningens etablering i det svenska samhället.

Utredarens överväganden och förslag inom uppdraget att stärka skyddet mot utvisning för brottsoffer består i första hand av:

- socialnämnden bör ges behörighet att ansöka om betänketid,
- skyddsreglerna vid brutna anknytningar ger ett tillräckligt skydd mot att fortsatt uppehållstillstånd nekas, och
- en regel mot återkallelse av uppehållstillstånd vid brutna anknytningar införs.

Beskrivning av ärendet

Regeringen beslutade den 30 april 2020 att uppdra åt en särskild utredare att se över reglerna om utvisning på grund av brott. Utredningen har haft i uppdrag att göra en översyn av regelverket om utvisning på grund av brott, stärka skyddet mot utvisning för brottsoffer samt se över reglerna om att neka och återkalla uppehållstillstånd på grund av brott. Syftet med uppdraget har bland annat varit att åstadkomma en skärpt reglering som ger förutsättningar att i fler fall än i dag utvisa utlänningar på denna grund.

Det huvudsakliga uppdraget har således varit tredelat, det vill säga ett uppdrag att göra en översyn av regelverket om utvisning på grund av brott, stärka skyddet mot utvisning för brottsoffer samt se över reglerna om att neka och återkalla uppehållstillstånd på grund av brott.

Uppdraget att skärpa reglerna om utvisning på grund av brott

Utvisning får på samma sätt som i dag ske vid risk för fortsatt brottslighet

Datum
2021-08-16

Diarienummer
KS-2021/1660.109

Utredaren anför att vissa huvuddrag i de grundläggande förutsättningarna för utvisning på grund av brott behålls genom att ett beslut om utvisning på grund av brott även fortsättningsvis bör förutsätta att utlänningen döms till en strängare påföljd än böter. Utredaren menar vidare att det, liksom idag, bör krävas att det antingen finns en risk för fortsatt brottslighet här i landet eller att brottet är av visst allvar. Utredaren menar att den nuvarande regleringen ger goda möjligheter till en allsidig bedömning för fortsatt brottslighet och förslår därför inte någon ändring i den delen.

Straffvärdesgränsen sänks och även brottets karaktär kan läggas till grund för utvisning

Utredaren föreslår däremot att straffvärdesgränsen sänks från nuvarande minst ett års fängelsestraff till sex månader och förslår även brott av viss karaktär ska kunna leda till utvisning vid straffvärden som är lägre än sex månader. Detta bör, enligt utredaren, komma i fråga främst när brottet inneburit ett angrepp mot någons liv, hälsa, frihet eller frid eller när brottet annars utgjort en påtaglig integritetskränkning. I synnerhet kan det finnas skäl att underskrida straffvärdesgränsen när brottet begåtts i en nära relation, riktat sig mot en skyddslös person eller när det funnits ett hedersmotiv. Vidare kan det finnas skäl att överväga utvisning vid straffvärden som inte når upp till straffvärdesgränsen när det rör sig om hatbrott eller när brottet riktat sig mot rättsordningen eller ett annat särskilt skyddsvärt samhällsintresse.

Domstolen ska särskilt beakta utlänningens etablering i det svenska samhället

Utredaren föreslår att skälen för utvisning ska, liksom hittills, vägas mot utlänningens anknytning till Sverige men föreslår vidare att regleringen skärps på så sätt att domstolen, vid bedömningen av utlänningens anknytning till Sverige, särskilt ska beakta i vilken utsträckning utlänningen har etablerat sig i det svenska samhället. Med etablering avses inte bara utlänningens deltagande i arbetslivet, utan anpassning till svenska förhållanden och förankring i samhället i stort.

Kravet på synnerliga skäl för utvisning när utlänningen vistats länge i Sverige tas bort

Enligt dagens reglering får en utlänning som hade vistats i Sverige med permanent uppehållstillstånd sedan minst fyra år när åtal väcktes eller som då varit bosatt här sedan minst fem år, utvisas på grund av brott endast om det finns synnerliga skäl. Utredaren föreslår att kravet tas bort och att utlänningens vistelsetid i Sverige istället ska beaktas inom ramen för bedömningen av hans eller hennes etablering i det svenska samhället.

Förbudet mot att utvisa den som kom till Sverige som barn ersätts med ett kvalificerat krav för utvisning

Idag gäller ett förbud mot utvisning när utlänningen kom till Sverige innan han eller hon fyllde 15 år och hade vistats här sedan minst fem år när åtal väcktes. Utredaren föreslår att förbudet utgår och ersätts med ett kvalificerat krav för utvisning av personer som tillhör denna grupp. Kravet bör enligt utredaren i dessa fall vara att utlänningen har gjort sig skyldig till brottslighet som är särskilt

Datum
2021-08-16

Diarienummer
KS-2021/1660.109

allvarlig. Som en riktlinje förslås kravet anses uppfyllt när brottet har ett straffvärde på minst två års fängelse och bör också anses uppfyllt vid särskilt stötande återfall.

Möjligheterna att utvisa en person som omfattas av EES-regelverket kan inte utökas, men vissa regler får en ändrad utformning eller tas bort

Reglerna om utvisning av EES-medborgare och deras familjemedlemmar av hänsyn till allmän ordning och säkerhet, däribland de som gäller utvisning på grund av brott, har sin grund i det s.k. rörlighetsdirektivet. Det är därför inte möjligt att skärpa dessa regler.

Särskilda förutsättningar för att utvisa den som har ställning som varaktigt bosatt

I det s.k. direktivet om varaktigt bosatta finns särskilda regler till skydd mot utvisning för en tredjelandsmedborgare som beviljats ställning som varaktigt bosatt i en medlemsstat. Den som beviljats sådan ställning i Sverige omfattas i dag normalt av kravet på synnerliga skäl för utvisning av den som vistats länge i landet. Kravet har ansetts uppfylla de förutsättningar som enligt direktivet gäller för att få utvisa en varaktigt bosatt. Utredaren menar att om kravet på synnerliga skäl tas bort bör direktivet förutsättningar framgå direkt av lagtexten och föreslår därför att den som har ställning som varaktigt bosatt i Sverige får utvisas på grund av brott endast om han eller hon utgör ett reellt och tillräckligt allvarligt hot mot allmän ordning eller säkerhet.

Återreseförbudet blir längre

Utredaren föreslår att regleringen skärps så att återreseförbuden generellt sett blir längre när brottsligheten är allvarlig. Vid bedömningen av återreseförbudets längd ska domstolen särskilt beakta brottets straffvärde och karaktär, risken för att utlänningen kommer göra sig skyldig till fortsatt brottslighet här i landet och utlänningens anknytning till Sverige.

Återreseförbudet börjar löpa först vid dagen för utresa

Av nuvarande reglering och praxis följer att ett återreseförbud vid utvisning på grund av brott räknas från dagen för underrättens dom. Förbudstiden löper således både under en eventuellt fortsatt rättsprocess och under verkställighetsförfarandet. Ytterst kan detta leda till att förbudet upphör att gälla – och beslutet om utvisning preskriberas – före det att utvisningen har verkställts. Utredaren föreslår att ett återreseförbud vid utvisning på grund av brott ska börja löpa den dag utlänningen lämnar Schengenstaternas territorium eller, om beslutet om utvisning verkställs genom att utlänningen sänds till ett land inom detta område, den dag utlänningen lämnar Sverige.

Ökade möjligheter att utvisa den som har gjort sig skyldig till hedersrelaterad brottslighet eller hatbrott

Utredaren förslår ändringar av regelverket som innebär att det vid prövningen av utvisningsfrågan kommer att beaktas i skärpande riktning att brottet haft ett heders- eller hatbrottsmotiv. Att det funnits ett heders- eller hatbrottsmotiv kan dessutom inverka på återreseförbudets längd.

Datum
2021-08-16

Diarienummer
KS-2021/1660.109

En särskild prövningsregel vid hedersrelaterad brottslighet och hatbrott

Enligt utredningens direktiv har utredaren fått i uppgift att lämna förslag på en reglering som innebär att frågan om utvisning alltid ska prövas vid hedersrelaterade brott och hatbrott. Utredaren menar dock att det finns en rad praktiska och principiella invändningar mot en sådan prövningsregel och menar vidare att behovet av en sådan regel kan ifrågasättas. Av dessa skäl anser utredaren att en regel som innebär att frågan om utvisning alltid ska prövas vid hedersrelaterade brott och hatbrott inte bör införas. Utredaren lämnar, trots ställningstagandet i sak, ett förslag till en sådan prövningsregel som innebär att en domstol som prövar ett åtal mot en utlänning, även utan yrkande, ska pröva om förutsättningarna för utvisning är uppfyllda och om det finns anledning att döma till svårare påföljd än böter och åtalet rör vissa särskilt angivna brott.

Bestämmelsen om utvisningsmen tas bort

Utredaren föreslår att bestämmelsen i 29 kap. 5 § första stycket 6 brottsbalken (1962:700), som innebär att domstolen vid straffmätningen ska beakta det men som den tilltalade förorsakas genom utvisningen, tas bort. Utvisningsmenet ska istället beaktas när längden på återreseförbudet bestäms.

Uppdraget att se över reglerna om att neka och återkalla uppehållstillstånd på grund av brott

Den allmänna bestämmelsen om nekande av uppehållstillstånd på grund av brott skärps

Utredaren föreslår att bestämmelsen utformas på så sätt att det vid prövningen av en ansökan om uppehållstillstånd – med de undantag som även nu gäller beträffande flyktingar med flera – särskilt ska beaktas om den sökande gjort sig skyldig till brott eller brott i förening med annan misskötsamhet.

Det bör inte införas en allmän regel om återkallande av uppehållstillstånd på grund av brott som en utlänning begått i Sverige

Ett beslut om utvisning på grund av brott innebär att de eventuella uppehålls- och arbetstillstånd som tidigare beviljats utlänningen förfaller. Frågan om en utlänningens brottslighet ska leda till att han eller hon förlorar rätten att uppehålla sig här hanteras således inom ramen för brottmålsprocessen. Utredaren anser därför inte att det bör införas någon allmän regel som ger möjlighet att återkalla ett uppehållstillstånd på grund av att utlänningen gjort sig skyldig till brott här i landet.

Det bör inte införas en allmän regel om återkallande av uppehållstillstånd på grund av brott som en utlänning begått utomlands

Utredaren anser att dagens reglering ger tillräckliga förutsättningar för att återkalla ett uppehållstillstånd på grund av brott som utlänningen begått utomlands.

Domstolen ska särskilt beakta utlänningens etablering i det svenska samhället

Utredaren anför att vid bedömningen av om ett uppehållstillstånd bör återkallas ska, liksom hittills, hänsyn tas till utlänningens anknytning till Sverige och andra omständigheter som talar mot att tillståndet återkallas. Utredaren förslår att regleringen skärps på så sätt att det vid bedömningen av utlänningens anknytning till Sverige särskilt ska beaktas i vilken utsträckning utlänningen har etablerat sig i det svenska samhället.

Uppdraget att stärka skyddet mot utvisning för brottsoffer

Socialnämnden bör ges behörighet att ansöka om betänketid

Ett tillfälligt uppehållstillstånd om 30 dagar kan ges ett utländskt brottsoffer eller vittne som vill ha betänketid för att återhämta sig och för att kunna ta ställning till om han eller hon vill samarbeta med brottsutredande myndigheter. Endast förundersökningsledaren får idag ansöka om betänketid. Utredaren föreslår att en ansökan om uppehållstillstånd för betänketid också ska få göras av socialnämnden i de fall det finns anledning att anta att utlänningen har utsatts för människohandel eller människoexploatering.

Skyddsreglerna vid brutna anknytningar ger ett tillräckligt skydd mot att fortsatt uppehållstillstånd nekas

En huvudregel enligt utlänningslagen är att en utlänning som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd på grund av familjeanknytning får beviljas ett nytt tidsbegränsat eller permanent uppehållstillstånd på den grunden endast om förhållandet består. Om förhållandet har upphört får uppehållstillstånd dock ändå ges enligt 5 kap. 16 § tredje stycket 2 om förhållandet har upphört främst på grund av att i förhållandet utlänningen, eller utlänningens barn, utsatts för våld eller för annan allvarlig kränkning av sin frihet eller frid. Utredaren menar att nu gällande bestämmelser ger ett tillräckligt skydd mot utvisning för den som drabbats av hedersrelaterad brottslighet och föreslår därför ingen ändring av dessa bestämmelser.

En regel till skydd mot återkallelse av uppehållstillstånd vid brutna anknytningar införs

Att ett tillståndsgrundande förhållande upphör innebär inte bara att fortsatt uppehållstillstånd kan nekas. Det kan också få till följd att ett redan beviljat tillstånd återkallas. För att stärka skyddet mot utvisning för den som drabbas av hedersrelaterad brottslighet eller annars utsatts för allvarliga kränkningar i det tillståndsgrundande förhållandet föreslår utredaren att en skyddsregel införs.

Förvaltningens synpunkter

Betänkandet ”*Utvisning på grund av brott – ett skärpt regelverk*” innehåller överväganden och förslag avseende översyn av regelverket om utvisning på grund av brott, stärka skyddet mot utvisning för brottsoffer samt se över reglerna om att

Datum
2021-08-16

Diarienummer
KS-2021/1660.109

neka och återkalla uppehållstillstånd på grund av brott. Huvuddelen av dessa överväganden och förslag är av politisk natur varvid kommunstyrelsens förvaltning varken kan föreslå kommunstyrelsen att tillstyrka eller avstyrka betänkandet.

Att socialnämnden får behörighet att ansöka om betänketid för offer för människohandel och människoexploatering kommer att innebära att nämnden får en ny uppgift. Utredaren uppger att de saknat tillräckligt underlag för att kunna göra en bedömning hur många ytterligare ärenden det kan komma att röra sig om men anger att det inte torde bli fråga om annat än ett obetydligt antal. Utredaren menar vidare att även om varje ärende kommer att kräva mer eller mindre kvalificerade överväganden är de begränsade till att endast avse en ansökan. Vissa kostnader som kommunerna har idag för omhändertagande av brottsoffren kan samtidigt, enligt utredaren, förväntas övergå till Migrationsverket. Kommunstyrelsens förvaltning vill här påpeka att utredaren saknat underlag för att en bedömning av hur många ytterligare ärenden det kan komma att röra sig om vilket innebär att bedömningen görs utan egentligt underlag.

Det är kommunstyrelsens förvaltnings uppfattning att utredningen tagit barnperspektivet i beaktande. Av utredningen framgår inte att ett hållbarhetsperspektiv anlagts vid framtagandet av överväganden och förslag avseende ett skärpt regelverk vid utvisning på grund av brott.

Ekonomiska och juridiska konsekvenser

Betänkandet innehåller ett förslag om att ge socialnämnden behörighet att ansöka om uppehållstillstånd för betänketid för offer för människohandel och människoexploatering vilket innebär en ny uppgift för socialnämnden och därmed nya kostnader.

Camilla Broo
Kommundirektör

Patrik Forshage
Biträdande kommundirektör

Bilagor

- Bilaga 1. Yttrande till Justitiedepartementet
- Bilaga 2. Betänkandet "Utvisning på grund av brott – ett skärpt regelverk" (SOU 2021:61)

Datum
2021-08-16

Diarienummer
KS-2021/1660.109

Beslutet ska skickas till
Justitiedepartementet